

sedere peccatum est ; sed cervicem potestatis contra Deum erigere , et putare se in aliquo honore esse. Quia dives es, ascendisti ; increpat Deus , et dormis. Magna ira increpantis , magna ira. Attendat Charitas Vestra rem tremendam. Increpatio strepitum habet , strepitus expergisci solet facere homines. Tantum pondus est increpantis Dei, ut diceret : « Ab increpatione tua, Deus Jacob, dormita- » verunt omnes qui ascenderunt equos. » Ecce quo somno dormitavit ille Pharao , qui ascendebat equos ¹. Non enim vigilavit in corde , quia de increpatione durum cor habebat. Duritia enim cordis, obdormitio est. Rogo vos, fratres mei, videte quomodo dormiunt , qui sonante Evangelio et Amen et Alleluia per totum orbem terrarum , adhuc vitam veterem nolunt damnare, et in novam evigilare. Erat Scriptura Dei in Judæa , modo per totum orbem cantatur. In illa una gente dicebatur Deus unus , qui fecit omnia, esse adorandus et colendus ; modo ubi tacetur ? Christus resurrexit , irrisus in cruce , ipsam crucem suam, in qua irrisus est, jam fixit in frontibus regum ; et adhuc dormitur. Magna ira Dei , fratres. Melius nos audivimus eum qui dicit : « Surge , qui dormis, et exurge » a mortuis, et illuminabit te Christus ². » Sed qui illum audiunt ? Qui non ascendunt equos. Qui sunt qui non ascendunt equos ? Qui non se jactant et extollunt , quasi in honoribus et potestatibus suis. « Ab increpatione tua, » Deus Jacob, dormitaverunt qui ascenderunt equos. »

XI. « Tu terribilis es, et quis resistet tibi tunc ab ira » tua ³ ? » Modo dormiunt, et iratum non sentiunt ; sed ut dormirent iratus est. Modo quod dormientes non sentiunt , in fine sentient. Apparebit enim iudex vivorum et mortuorum. « Et quis resistet tibi tunc ab ira tua ? » Modo enim loquuntur quod volunt , et disputant contra Deum ,

¹ Exod. xiv, 3. — ² Ephes. v, 14. — ³ Psal. lxxv, 8.

et dicunt : Qui sunt Christiani ? aut quis est Christus ? aut quales inepti qui credunt quod non vident , et dimittunt delicias quas vident, et sequuntur fidem rerum quæ oculis ipsorum non exhibentur ? Dormitis et balatis , loquimini adversus Deum , quantum potestis. « Usquequo » peccatores, Domine, usquequo peccatores gloriabuntur ? » respondent et loquentur iniquitatem ¹ ? » Quando autem nemo respondet , et nemo loquitur, nisi quando se in se convertat ? Quando in se convertent dentes, quibus modo nos rodunt , quibus nos discerpunt irridendo Christianos, et reprehendendo vitam sanctorum ? Tunc se in se convertent , cum illis eveniet quod dicitur in libro Sapientiae : « Dicent inter se , poenitentiam agentes, et per » angustiam spiritus gementes : » cum viderint gloriam sanctorum, tunc dicent : « Hi sunt quos aliquando ha- » buimus in risum. » O qui multum dormistis ! certe jam evigilatis, et in vestris manibus nihil invenitis. Videtis quomodo plenas habeant manus gloria Dei, quos tanquam pauperes irrisistis. Dicite ergo tunc vobis , quando non resistitis iræ Dei, non manu, nec lingua, nec verbo, nec cogitatione. Apparebit enim vobis manifestus, quem irridendum putastis, cum vobis venturus nuntiaretur. Et quid dicent ? « Ergo erravimus a via veritatis, et jus- » titiæ lumen non luxit nobis, et Sol non ortus est nobis. » Quomodo justitiæ Sol oriretur dormientibus ? Sed ab ira et increpatione ejus dormiunt. Hoc forte dicturus est : Et non ascenderem equum : et tunc ipsi equos suos accusabunt. Audi illos accusantes equos suos , in quibus dormierunt : « Ergo erravimus, inquit Scriptura, a via veri- » tatis, et justitiæ lumen non luxit nobis, et sol non » ortus est nobis. Quid nobis profuit superbia, et divi- » tiarum jactantia quid contulit nobis ? Transierunt omnia

¹ Psal. xciii, 3.

» tanquam umbra¹. » Ergo vigilasti aliquando. Sed melius equum non ascenderes, ut tunc non dormitares, quando vigilare debuisti; et audires vocem Christi, et illuminaret te Christus. « Tu terribilis es, et quis resistet » tibi tunc ab ira tua? » Quid enim erit tunc?

XII. « De cœlo jaculatus es iudicium: terra tremuit, » et quievit². » Quæ modo se turbat, quæ modo loquitur, timere habet in fine et quiescere. Melius modo quiesceret, ut in fine gauderet.

XIII. « Terra tremuit, et quievit. » Quando? « Cum » exurgeret in iudicium Deus, ut salvos faceret omnes » mites corde³. » Qui sunt mites corde? Qui frementes equos non ascenderunt, sed in humilitate sua peccata confessi sunt. « Ut salvos faceret omnes mites corde. »

XIV. « Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, et » reliquæ cogitationis solemnia celebrabunt tibi. » Prima cogitatio, posteriores reliquæ cogitationis. Quæ est cogitatio prima? Unde incipimus, bona illa cogitatio unde incipies confiteri. Confessio adjungit nos Christo. Jam verò confessio ipsa, id est, prima cogitatio, facit in nobis reliquias cogitationis: et ipsæ « Reliquæ cogitationis so- » lemnia celebrabunt tibi. Cogitatio hominis confitebi- » tur tibi et reliquæ cogitationis solemnia celebrabunt » tibi⁴. » Quæ est cogitatio quæ confitebitur? Quæ damnat vitam priorem, cui displicet quod erat, ut sit quod non erat, ipsa est prima cogitatio. Sed quia sic debes recedere a peccatis, prima cogitatione confessus Deo, ut non tibi recedat de memoria quia peccator fuisti; per hoc quod peccator fuisti, solemnia celebras Deo. Adhuc intelligendum est. Prima cogitatio confessionem habet, et recessionem a veteri vita. Sed si oblitus fueris a quibus peccatis liberatus sis, non agis gratias liberatori, et non

¹ Sap. v, 3, 6, 8, 9. — ² Psal. lxxv, 9. — ³ Ibid. 10. — ⁴ Ibid. 11.

celebras solemnia Deo tuo. Ecce prima cogitatio confitens Sauli apostoli, jam Pauli, qui primo Saulus fuit, quando audivit vocem de cœlo, cum persequeretur Christum, et fureret in Christianos, et vellet ut ubicumque inventos adduceret necandos, audivit vocem de cœlo: « Saule, Saule, quid me persequeris¹? » Et circumfusus lumine, facta sibi cæcitate in oculis, ut intus videret, emisit primam cogitationem obedientiæ; cum audiret: « Ego sum Jesus Nazareus, quem tu persequeris; Do- » mine, ait, quid me jubes facere²? » Hæc est cogitatio confitens: jam Dominum appellat quem persequeretur. Quomodo « Reliquæ cogitationis solemnia celebrabunt, » in Paulo audistis, cum ipse Apostolus legeretur: « Memor » esto Christum Jesum resurrexisse a mortuis ex semine » David, secundum Evangelium meum³. » Quid est, « Memor esto? » Non deleatur de memoria tua cogitatio, qua primo confessus es: sint « Reliquæ cogitationis » in memoria. Et vide quemadmodum repetit quod sibi donatum est idem Paulus apostolus alio loco: « Qui prius, in- » quit, fui blasphemus, et persecutor, et injuriosus⁴. » Qui dicit: « Prius fui blasphemus, » numquid adhuc blasphemus est? Ut non esset blasphemus, fuit prima cogitatio confitens: ut autem commemoraret quid illi donatum est, « Reliquæ cogitationis erant, » per ipsas reliquias cogitationis solemnia celebrabat.

XV. Etenim, fratres mei, ecce innovavit nos Christus, donavit omnia peccata, et conversi sumus: si obliviscamur quid nobis donatum est, et a quo donatum est, obliviscimur munus Salvatoris: cum autem non obliviscimur munus Salvatoris, nonne quotidie nobis Christus immolatur? Et semel nobis Christus immolatus est, cum credidimus; tunc fuit cogitatio: modo autem reliquæ cogitationis sunt, cum

¹ Act. ix, 4. — ² Ibid. 5. — ³ 2 Tim. ii, 8. — ⁴ 1 Tim. i, 13.

meminimus quis ad nos venerit, et quid nobis donaverit; ex ipsis reliquiis cogitationis, id est, ex ipsa memoria, quotidie nobis sic immolatur, quasi quotidie nos innovet, qui prima gratia sua nos innovavit. Jam enim innovavit nos Dominus in baptismo, et facti sumus novi homines, in spe quidem gaudentes, ut in tribulatione simus patientes¹: tamen non debet de memoria nostra recedere quid nobis præstitum sit. Et si modo non est cogitatio tua quæ fuit: (etenim prima cogitatio fuit recedere a peccato; modo autem non recedis, sed tunc recessisti:) sint reliquiæ cogitationis, ne excidat a memoria qui sanavit. Vultus te habuisse si oblitus fueris, non tibi erunt reliquiæ cogitationis. Quid enim putatis dixisse David? Ecce ex omnium persona loquitur. Peccavit David sanctus graviter, missus est ad illum Nathan propheta, et corripuit illum: et confessus est, et dixit: « Peccavi². » Hæc fuit prima cogitatio confitentis. « Cogitatio hominis confitebitur ibi. » Quæ erant reliquiæ cogitationis? Quando ait: « Et peccatum meum ante me est semper³. » Quæ fuit ergo prima cogitatio? Ut recederet a peccato. Et si jam recessit a peccato, quomodo peccatum illius ante illum est semper, nisi quia cogitatio illa transiit, sed reliquiæ cogitationis solemnia celebrant? Meminerimus ergo, fratres charissimi, rogamus vos: quisquis liberatus est a peccato, meminerit quid fuit; sint in illo reliquiæ cogitationis. Tunc enim portat alium sanandum, si se meminerit esse sanatum. Ergo unusquisque recordetur quid fuit, et utrum jam non sit: et tunc subveniet ei qui adhuc est quod ille jam non est. Si autem jactat se quasi de meritis suis, et repellit tanquam indignos peccatores, et sine misericordia sævit; equum ascendit, videat ne dormiat. « Dimitaverunt enim qui ascenderunt equos. » Jam tunc

¹ Rom. XII, 12. — ² 2 Reg. XII, 13. — ³ Psal. I, 5.

dimisit equum, humiliavit se: non iterum ascendat equum, id est, non se rursus erigat in superbiam. Unde illi hoc fit? Si reliquiæ cogitationis solemnia celebrent Deo.

XVI. « Vovete, et reddite Domino Deo nostro¹. » Quisque quod potest voveat, et reddat. Ne voveatis, et non reddatis: sed quisque quod potest voveat, et reddat. Non sitis pigri ad vovendum: non enim viribus vestris implebitis. Deficietis, si de vobis præsumitis; si autem de illo cui vovetis, vovete, securi reddetis. « Vovete, et reddite » Domino Deo nostro. » Omnes communiter quid debemus vovere? Credere in illum, sperare ab illo vitam æternam, bene vivere secundum communem modum. Est enim quidam modus communis omnibus. Furtum non facere, non castimoniali præcipitur et nuptæ non præcipitur: adulterium non facere, omnibus præcipitur: non amare vinolentiam, qua ingurgitatur anima, et corrumpit in se templum Dei, omnibus æqualiter præcipitur: non superbire, omnibus æqualiter præcipitur; non hominem occidere, non odisse fratrem, non adversus aliquem tenere perniciem, omnibus in commune præcipitur. Hoc totum omnes vovere debemus. Sunt etiam vota propria singulorum, alius vovet Deo castitatem conjugalem, ut præter uxorem suam non noverit aliam; sic et fœmina, ut præter virum suum non noverit alium. Alii etiam vovent, etsi experti tale conjugium, ultra nihil tale pati, nihil tale concupiscere aut sustinere: et ipsi voverunt aliquid majus quam illi. Alii virginitatem ipsam ab ineunte ætate vovent, ut nihil tale vel experiantur, quale illi experti reliquerunt: et isti voverunt plurimum. Alii vovent domum suam esse hospitalem omnibus sanctis advenientibus: magnum votum vovent. Alius vovet relinquere

¹ Psal. LXXV, 12.

omnia sua distribuenda pauperibus, et ire in communem vitam, in societatem sanctorum: magnum votum vovet. « Vovete, et reddite Domino Deo nostro. » Quisque quod vovere voluerit voveat: illud attendat, ut quod voverit reddat. Unusquisque Deo quod vovet, si respicit retrorsum, malum est. Nescio quæ castimonialis nubere voluit: quid voluit? Quod et virgo quælibet. Quid voluit? Quod et mater ipsius. Aliquid mali voluit? Mali plane. Quare? Quia jam voverat Domino Deo suo. Quid enim dixit de talibus apostolus Paulus? Cum dicat viduas adolescentulas nubere si velint¹: sed tamen ait quodam loco, « Beatior autem erit, si sic permanserit secundum meum consilium². » Ostendit beatiorem, si sic permanserit; non tamen damnandam, si nubere voluerit. Quid autem ait de quibusdam quæ voverunt, et non reddiderunt? « Habentes, inquit, damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt³. » Quid est, « Primam fidem irritam fecerunt? » Voverunt, et non reddiderunt. Nemo ergo positus in monasterio frater dicat: Recedo de monasterio, neque enim soli qui sunt in monasterio perventuri sunt ad regnum cœlorum, et illi qui sibi non sunt ad Deum non pertinent. Respondetur ei: Sed illi non voverunt, tu vovisti, tu retro respexisti. De die iudicii cum Dominus minaretur, quid ait? « Mementote uxoris Lot⁴. » Omnibus dixit. Quid enim fecit uxor Lot? Liberata est a Sodomis, et in via posita retrorsum respexit. Ubi respexit, ibi ramansit. Facta est autem statua salis⁵, ut illius contemplatione condiantur homines; cor habeant, non sint fatui, non retro respiciant, ne malum exemplum dantes, ipsi remaneant, et alios condiant. Nam et modo dicimus illud quibusdam fratribus nostris, quos forte viderimus velut infirmari in

¹ 1 Tim. v, 14. — ² 1 Cor. vii, 40. — ³ 1 Tim. v, 12. — ⁴ Luc. xvii, 32. — ⁵ Gen. xix, 26.

proposito bono: Et talis vis esse, qualis ille? Objicimus illis quosdam qui retro respexerunt. Illi fatui sunt in se, sed alios condiunt, quando commemorantur, ut illorum exemplum timentes isti retro non respiciant. « Vovete et reddite Domino Deo nostro. » Quia illa uxor Lot ad omnes pertinet. Maritata mulier voluit facere adulterium, de loco suo quo pervenerat retro respexit. Vidua quæ jam sic premanere voverat, voluit nubere, hoc voluit quod licuit ei quæ nupsit; sed illi non licuit, quia de loco suo retro respexit. Virgo est castimonialis, jam dicata Deo; habebat et cætera, quæ vere ornant ipsam virginitatem, et sine quibus illa virginitas turpis est. Quid si enim sit corpore integra, et mente corrupta? Quid est quod dixi? Quid si nullus tetigerit corpus, sed si forte ebriosa sit, superba sit, litigiosa sit, linguosa sit? Hæc omnia damnat Deus. Si antequam vovisset nupsisset, non damnaretur: elegit aliquid melius, superavit quod ei licebat; superbit, et illicita tanta committit. Hoc dico, Nubere licet antequam voveat, superbire nunquam licet. O tu virgo Dei, nubere noluisti, quod licet: extollis te, quod non licet. Melior virgo humilis, quam maritata humilis; sed melior maritata humilis, quam virgo superba. Quæ autem respexit ad nuptias, non quia voluit nubere, damnatur: sed quia jam antecesserat, et fit uxor Lot respiciendo retrorsum. Non sitis pigri qui potestis, quibus aspirat Deus apprehendere gradus meliores: quia non ista ideo loquimur, ut non voveatis, sed ut voveatis et reddatis: « Vovete et reddite Domino Deo nostro. » Jam quia ista tractavimus, forte volebas vovere, et modo non vis vovere. Sed quid tibi dixerit Psalmus, attende. Non dixit, Nolite vovere; sed, « Vovete, et Reddite. » Quia audisti, « reddite, » non vis vovere? Ergo vovere volebas, et non reddere? Imo utrumque fac. Unum sit ex profes-

sione tua, aliud ex adiutorio Dei perficietur. Aspice eum qui te ducit, et non respicies retro, unde te educit. Qui te ducit, ante te ambulat; unde te educit, post te est. Ama ducentem, et non te damnat retro respicientem. « Vo- » vete et reddite Domino Deo nostro. »

XVII. « Omnes qui in circuitu ejus sunt offerent mu- » nera. » Qui sunt in circuitu ejus? Ubi enim est iste, ut dicat, « Omnes qui in circuitu ejus sunt? » Si Deum Patrem cogites, ubi non est qui ubique præsens est? Si Filium cogites secundum formam Divinitatis, et ipse cum Patre ubique est: quia ipse est Sapiencia Dei, de qua dictum est: « Attingit autem ubique propter suam mun- » ditiam¹. » Si autem Filium sic intelligas, secundum quod assumpsit carnem, et visus est inter homines, et crucifixus est, et resurrexit, novimus quia ascendit in cœlum. Qui sunt in circuitu ejus? Angeli. Ergo nos non offerimus munera? quia « Omnes qui in circuitu ejus sunt, dixit, » offerent munera. » Si sepultus Dominus noster hic esset in terra, et jaceret corpus ipsius, quomodo alicujus Martyris vel Apostoli, attenderemus eos qui in circuitu ejus essent, quæcumque vel gentes essent circa ipsum locum undique, vel convenientes ad illam sepulturam cum muneribus: nunc autem ascendit, sursum est. Quid est hoc, « Omnes qui in circuitu ejus sunt, offerent munera? » Hoc interim quod Deus admonet dicam vobis, quid ex his verbis, mihi ipse inspirare dignatus sit: si melius aliquid postea visum fuerit, et hoc vestrum est; quia communis est omnibus veritas. Non est nec mea, nec tua; non est illius, aut illius: omnibus communis est. Et fortasse ideo media est, ut in circuitu ejus sint omnes qui diligunt veritatem. Quidquid enim omnibus commune est, in medio est. Quare in medio dicitur? Ut tantum distet ab omni-

¹ Sap. vii, 24.

bus, et tantum propinquet omnibus. Quod non est in medio, quasi privatum fit. Quod publicum est, in medio ponitur, ut omnes qui veniunt, percipiant, illuminentur. Nemo dicat, Meum est: ne in parte sua velit facere quod in medio est omnibus. Quid est ergo, « Omnes qui in cir- » cuitu ejus sunt, offerent munera? » Omnes qui intelligunt communem esse omnibus veritatem, et non illam faciunt quasi suam superbiendo de illa, ipsi offerent munera; quia humilitatem habent: qui autem quasi suum faciunt quod omnibus commune est, tanquam in medio positum, ad partem seducere conantur, non offerent hi munera; quia « Omnes qui in circuitu ejus sunt, offerent » munera, Terribili: » Offerentur munera terribili. Timeant ergo omnes, qui in circuitu ejus sunt. Ideo enim timebunt, et cum tremore laudabunt: quia ideo in circuitu ejus sunt, ut omnes assequantur eum, et publice omnibus confluat, et publice illuminet. Hoc est, contremiscere. Tu cum feceris tibi eum quasi proprium, et jam non communem, extolleris in superbiam; cum scriptum sit: « Servite Domino in timore, et exultate ei cum tremore¹. » Ergo offerent munera, qui in circuitu ejus sunt. Ipsi enim humiles sunt, qui communem norunt esse omnibus veritatem.

XVIII. Cui offerent munera? « Terribili, et ei qui au- » fert spiritum principum². » Spiritus enim principum, superbi sunt spiritus. Illi ergo non sunt spiritus ejus; quia etsi aliquid noverunt, suum volunt esse, non publicum: sed ille qui commendat se tanquam æqualem omnibus, qui se in medio ponit, ut omnes capiant quantum possunt, quidquid possunt; non de cujusquam hominis, sed de Dei, et ideo de suo, quia ipsi facti sunt ejus. Ergo illi omnes

¹ Psal. ii, 11. — ² Id. LXXV, 13.

humiles sint necesse est : perdiderunt spiritum suum , et Spiritum Dei habent. A quo perdiderunt spiritum suum ? Ab illo qui aufert spiritum principum. Quandoquidem dicitur ei in alio loco : « Auferes spiritum eorum , et deficient , » et in pulverem suum convertentur. **Emittes Spiritum** » tuum , et creabuntur , et innovabis faciem terræ¹. » Nescio quis intellexit aliquid ; suum vult esse , adhuc spiritum suum habet ; bonum est illi ut perdat spiritum suum , et habeat Spiritum Dei : adhuc inter principes superbit ; bonum est ut redeat ad pulverem suum , et dicat : « **Me-** » mento , Domine , quia pulvis sumus². » Si enim te confessus fueris pulverem ; Deus de pulvere facit hominem. Omnes qui in circuitu ejus sunt , offerunt munera. Omnes humiles confitentur ei , et adorant eum. « **Terribili** » offerunt munera. Unde **terribili** « **Exultate cum tremore**³. » Et ei qui aufert spiritum principum : » id est , tollit audaciam superbiorum. « **Terribili** apud reges terræ. » **Terribiles** sunt reges terræ , sed ille super omnes , qui terret reges terræ. Esto rex terræ , et erit tibi **terribilis** Deus. Quomodo , inquires , ero rex terræ ? Rege terram , et eris rex terræ. Noli ergo aviditate imperandi ponere tibi ante oculos provincias latissimas , qua tua regna diffundas , terram quam portas rege. Audi Apostolum regentem terram : « **Non** sic pugillor , quasi aërem verberans ; sed castigo » corpus meum , et in servitatem redigo , ne forte aliis » prædicans , ipse reprobus efficiar⁴. » Ergo , fratres mei , estote in circuitu ejus , ut per quemcumque vobis veritas sonuerit , non illam imputetis illi , per quem sonat ; sed de medio sit omnibus , quia æqualiter adest omnibus. Et estote humiles , ne vobis et vos ipsi usurpetis , si quid

¹ Psal. cxii , 29 , 30. — ² Id. cxii , 14. — ³ Id. ii , 11. — ⁴ I Cor. ix , 26 , 27.

forte boni illius intellexeritis. Quia et nos quod melius intellexerimus , vestrum est ; et quod vos melius intellexeritis , nostrum est : ut in circuitu ejus simus , et humiles simus. Atque ita perdentes spiritum nostrum offeremus munera **terribili** super omnes reges terræ , id est , super omnes regentes carnem suam , sed subjectos Creatori suo.

FINIS TOMI CENTESIMI DECIMI-SEXTI.